

University of Groningen

Het pensioen van de Peeters/Gatzen-vordering

Verheul, E.F.; van Zanten, T.T.

Published in:
In debat met Van Andel

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2024

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Verheul, E. F., & van Zanten, T. T. (2024). Het pensioen van de Peeters/Gatzen-vordering. In E. L. Zetteler, T. T. van Zanten, E. F. Verheul, A. M. Mennens, & K. W. C. Geurts (editors), *In debat met Van Andel* (blz. 423-437). Wolters Kluwer.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

In debat met Van Andel 2024/25

25 Het pensioen van de Peeters/Gatzen-vordering

mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten, datum 07-09-2023

Datum	07-09-2023
Auteur	mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten ^[1]
JCDI	JCDI:ADS933238:1
Vakgebied(en)	Insolventierecht (V)

25.1 Inleiding 25.2 De problematiek van de individuele verweermiddelen 25.3 Individuele verweermiddelen en de rechtvaardiging voor de Peeters/Gatzen-vordering 25.4 Hoe nu verder? 25.5 Tot slot

Voetnoten

[1] Mr. E.F. Verheul is universitair hoofddocent privaatrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen en wetenschappelijk medewerker bij Wijn & Stael Advocaten. Prof. mr. T.T. van Zanten is advocaat bij Wijn & Stael Advocaten en hoogleraar Overeenkomst en Zekerheid aan de Rijksuniversiteit Groningen.

In debat met Van Andel 2024/25.1

25.1 Inleiding

mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten, datum 07-09-2023

Datum	07-09-2023
Auteur	mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten
JCDI	JCDI:ADS933149:1
Vakgebied(en)	Insolventierecht (V)

Tijdens zijn lange loopbaan in de rechtspraktijk heeft Willem Jan van Andel een niet te onderschatten bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het insolventierecht en het daarmee samenhangende aansprakelijkheidsrecht. Dat deed hij niet alleen als advocaat en curator, maar ook als deelnemer aan het wetenschappelijke debat. Zo leverde hij een belangrijke bijdrage aan de theorievorming over de zogenoemde Peeters/Gatzen-vordering. Zijn gelijknamige preadvies uit 2006 geldt nog altijd als hét standaardwerk op dit notoir lastige deelgebied van ons faillissementsrecht.^[1]

Nadat de Hoge Raad in de zaak *Peeters q.q./Gatzen* oordeelde dat een faillissementscurator onder omstandigheden een vordering uit onrechtmatige daad kan instellen jegens een derde die betrokken is geweest bij de benadeling van de gezamenlijke schuldeisers door de gefailleerde in hun verhaalsmogelijkheden,^[2] is een debat op gang gekomen over de vraag hoe die vordering - die uiteraard niet aan de gefailleerde zelf toekwam - dient te worden gekarakteriseerd. Daarbij zijn in essentie twee stromingen

ontstaan. De ene stroming gaat ervan uit dat de curator hier de onrechtmatiggedaadsvorderingen van de *individuele* schuldeisers geldend maakt.^[3] De andere stroming - die aanzienlijk meer aanhangers kent en daarmee de heersende leer vertegenwoordigt - typeert de Peeters/Gatzen-vordering als een reconstructievordering, vergelijkbaar met de faillissementspauliana, die ertoe strekt de benadeling in de verhaalsmogelijkheden van de *gezamenlijke* schuldeisers ongedaan te maken.^[4] In zijn preadvies sloot Willem Jan zich bij de laatstbedoelde opvatting aan.^[5]

De Hoge Raad heeft zich nimmer definitief tot het ene of het andere kamp bekeerd, maar in zijn arresten de ene keer het collectieve karakter van de vordering benadrukt (*Nimox*, *Notarissen THB II*, *Lunderstädt/De Kok* en *De Bont/Bannenberg q.q.*)^[6] en de andere keer juist beperkingen gesteld aan de uitoefening ervan, ter bescherming van de belangen van de individuele schuldeisers (*Sobi/Hurks II* en *Dekker q.q./Lutèce*).^[7] Het resultaat is een weinig aansprekend instrument, dat enerzijds de curator onvoldoende armslag biedt vanwege de onmogelijkheid om met de aangesproken derde een schikking te treffen en anderzijds die derde tekort doet, door hem individuele verweermiddelen te ontnemen, met als gevolg dat hij voor een groter bedrag aansprakelijk kan zijn dan zijn rechtsverhoudingen ten opzichte van de individuele schuldeisers rechtvaardigen.

In deze bijdrage richten wij onze pijlen op dit laatste aspect van de Peeters/Gatzen-vordering, te weten de uit *Notarissen THB II* voortvloeiende regel dat het collectieve belang dat is betrokken bij de bevoegdheid van de curator 'wettig' om te aanvaarden dat de derde tegenover de curator niet gebruik kan maken van alle verweren die hem wellicht tegenover bepaalde individuele schuldeisers ten dienste zouden hebben gestaan. Wij vragen ons af of dit collectieve belang inderdaad rechtvaardigt dat de derde geen beroep kan doen op individuele verweermiddelen, hetgeen weer aanleiding geeft tot de meer fundamentele vraag naar het bestaansrecht van de Peeters/Gatzen-vordering.

Voetnoten

[1] Zie W.J.M. van Andel, 'De Peeters/Gatzen-vordering', in: W.J.M. van Andel & F.M.J. Verstijlen, *Materieel insolventierecht* (Preadviezen VBR), Deventer: Kluwer 2006, p. 5-86.

[2] Zie HR 14 januari 1983, ECLI:NL:HR:1983:AG4521, *NJ* 1983/597 m.nt. B. Wachter, rov. 3.3.

[3] Zie S.C.J.J. Kortmann & N.E.D. Faber, 'De faillissementscurator. Vertegenwoordiger of niet?', in: S.C.J.J. Kortmann e.a. (red.), *De curator, een octopus*, Deventer: W.E.J. Tjeenk Willink 1996, p. 139-172; S.C.J.J. Kortmann & N.E.D. Faber, 'Reactie op: Notarissen/Curatoren THB', *AA* 1998, p. 268-274.

[4] Zie R.D. Vriesendorp, 'Notarissen/Curatoren THB', *AA* 1997, p. 812-813; R.D. Vriesendorp, 'Naschrift bij: Notarissen/Curatoren THB', *AA* 1998, p. 582-586; F.M.J. Verstijlen, *De faillissementscurator* (diss. Tilburg), Deventer: Tjeenk Willink 1998, p. 51 e.v. en p. 122-123; F.M.J. Verstijlen, 'De onrechtmatige-daadsvordering wegens de benadeling van schuldeisers binnen faillissement: één voor allen én ieder voor zich', *WPNR* 2002/6502, p. 617-626; F.M.J. Verstijlen, 'Wie weet het telefoonnummer van de gezamenlijke schuldeisers?', *Tvl* 2009/19; M.J.M. Franken, 'De Peeters/Gatzen-vordering en de gezamenlijke schuldeisers', *Tvl* 2018/16, p. 94-105.

[5] Zie Van Andel 2006, p. 35-39.

[6] Zie resp. HR 8 november 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0401, *NJ* 1992/174, m.nt. J.M.M. Maeijer (*Nimox*), HR 23 december 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZC1590, *NJ* 1996/628 (*Notarissen THB II*), HR 21 december 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD2684, *NJ* 2005/95 (*Lunderstädt/De Kok*) en HR 16 september 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT7797, *NJ* 2006/311, m.nt. P. van Schilfgaarde (*De Bont/Bannenberg q.q.*).

[7] Zie HR 21 december 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD4499, *NJ* 2005/96, m.nt. S.C.J.J. Kortmann (*Sobi/Hurks II*) en HR 24 april 2009, ECLI:NL:HR:2009:BF3917, *NJ* 2009/416, m.nt. P. van Schilfgaarde (*Dekker q.q./Lutèce*).

25.2 De problematiek van de individuele verweermiddelen

mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten, datum 07-09-2023

Datum	07-09-2023
Auteur	mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten
JCDI	JCDI:ADS933288:1
Vakgebied(en)	Insolventierecht (V)

De vraag of de derde gebruik kan maken van verweren die hij tegenover bepaalde individuele schuldeisers zou hebben, raakt aan de kern van de Peeters/Gatzen-vordering. Willem Jan heeft dat onderkend waar hij schrijft over de rechtvaardiging voor deze regel uit het arrest *Notarissen THB II*:

“Deze overweging is mijns inziens slechts concludent indien men uitgaat van een exclusief vorderingsrecht van de curator en van de gedachte dat de curator niet (slechts) de optelsom van alle onrechtmatige daadsvorderingen van individuele schuldeisers geldend maakt, maar een vordering die beoogt de boedel in de toestand te brengen waarin deze rechtens was geweest indien de verhaalsbenadeling niet had plaatsgevonden. Alleen *dan* is immers te rechtvaardigen dat, evenals bij de pauliana, verweren tegenover individuele schuldeisers niet aan de curator kunnen worden tegengeworpen.”^[1]

Wanneer men inderdaad aanneemt dat de curator een, van de vorderingen van de individuele schuldeisers te onderscheiden *collectieve* vordering instelt, dan brengt dat logischerwijs mee dat verweermiddelen die alleen samenhangen met de *individuele* vorderingen niet kunnen worden tegengeworpen aan de curator. Hoewel Willem Jan als een hartstochtelijk pleitbezorger van dit collectieve karakter van de Peeters/Gatzen-vordering kan worden beschouwd, heeft hij de consequenties ervan op dit punt echter nooit in volle omvang willen aanvaarden.

In zijn preadvies uit 2006 werpt Willem Jan namelijk de vraag op of de regel dat individuele verweermiddelen niet aan de curator kunnen worden tegengeworpen ook geldt indien die verweren betrekking hebben op een schuldeiser van wie de vordering een substantieel deel van het passief uitmaakt.^[2] Daarbij geeft hij een tweetal voorbeelden. In het ene voorbeeld heeft de aangesproken derde een verweer tegen schuldeisers die 90% van het passief uitmaken. Het andere voorbeeld betreft een notaris die zijn ministerie heeft verleend aan een vastgoedtransactie waardoor de schuldeisers zijn benadeeld en waarbij het feit dat de notaris zich tegenover de curator niet kan beroepen op de eigen schuld van de betrokken financier, ertoe leidt dat schade die de notaris moet vergoeden 75% hoger is dan hij zou hebben moeten betalen indien hij door de financier zou zijn aangesproken. In een noot onder een uitspraak van de rechtbank Rotterdam uit 2019 blijkt dat deze vraag Willem Jan nog altijd bezighoudt. Willem Jan geeft hierin het voorbeeld waarbij de ontneming van een beroep op een individueel verweermiddel - dat de vordering van een van de schuldeisers op de aangesproken derde is verjaard - ertoe leidt dat de schadevergoedingsplicht van de derde 80% hoger is dan deze zou zijn indien hij tegenover de benadeelde individuele schuldeisers zou hebben gestaan.^[3] Steeds is de conclusie van Willem Jan dat de uitkomst onredelijk of zelfs ongerijmd is en meent hij dat in deze gevallen een uitzondering zou moeten worden aanvaard op de regel uit *Notarissen/THB II*.^[4]

Op het eerste gezicht lijkt een recente uitspraak van de Hoge Raad steun te bieden aan deze door Willem Jan voorgestelde correctie. In een procedure die leidde tot een arrest van de Hoge Raad van 9 september 2022 was de Peeters/Gatzen-vordering van de curator erop gebaseerd dat de aanwezige liquiditeiten aan de vooravond van het faillissement waren aangewend om een aantal concurrente schuldeisers te voldoen, terwijl een (preferente) belastingschuld onbetaald was gelaten. De aangesproken derde voerde het verweer dat deze belastingschuld materieel niet bestond. In haar conclusie voorafgaand aan het arrest refereert A-G Rank-Berenschot aan het oordeel uit *Notarissen/THB II* en aan de daarop onder meer door Van Andel geuite kritiek.^[5] De Hoge Raad oordeelde “*dat het materieel niet-bestaan van de belastingclaim in dit geval, waarin*

de fiscus nagenoeg de enige onbetaalde crediteur is in de faillissementen van de [A] vennootschappen, tot het oordeel kan leiden dat de Peeters/Gatzen-vordering niet toewijsbaar is.”^[6] Ogenschijnlijk biedt deze overweging voeding voor de gedachte dat de regel uit *Notarissen/THB II* niet geldt, indien het verweer betrekking heeft op een individuele schuldeiser die het overgrote deel van het passief uitmaakt, precies zoals door Willem Jan is betoogd. In haar noot bij dit arrest merkt Waninge op dat de uit *Notarissen/THB II* voortvloeiende regel dat een derde tegenover de curator niet gebruik kan maken van alle verweren die hem wellicht tegenover bepaalde individuele schuldeisers wel ten dienste zouden hebben gestaan, wat de Hoge Raad betreft blijkbaar niet aan dit oordeel in de weg staat.^[7] Volgens Van Hees bevat de uitspraak van de Hoge Raad een nadere nuancering van het arrest *Notarissen/THB II*, omdat in dit geval kennelijk wel een individueel verweer kon worden gevoerd.^[8] Ook Verstijlen brengt het arrest van 9 september 2022 met de regel uit *Notarissen/THB II* in verband en merkt op dat de reikwijdte van de beslissing van de Hoge Raad enigszins onduidelijk is, aangezien de vordering van de curator gebaseerd was op een benadeling in de verhaalsmogelijkheden van de *gezamenlijke* schuldeisers.^[9]

Naar onze mening heeft de beslissing van de Hoge Raad in het arrest van 9 september 2022 evenwel niets met de bedoelde regel uit *Notarissen/THB II* van doen. Die regel heeft betrekking op verweermiddelen die de aangesproken derde *louter* tegen een eventuele *onrechtmatiggedaadsvordering* van een individuele schuldeiser kan aanvoeren. Dergelijke verweren kunnen niet dienen ter afwering van de onrechtmatiggedaadsvordering van de curator. Als de Belastingdienst bijvoorbeeld met de betalingen in kwestie had ingestemd, zou dat een verweer zijn geweest dat de aangesproken derde op grond van de regel uit *Notarissen/THB II* *niet* tegen de curator had kunnen invoeren. In het onderhavige geval ging het echter om een verweer tegen de vordering van de curator zelf, te weten dat de gezamenlijkheid - in het belang waarvan de curator zijn vordering instelde - er anders uitzag dan door de curator werd voorgespiegeld. In essentie verweerde de aangesproken derde zich simpelweg met de stelling dat er geen sprake was van een gezamenlijkheid, althans dat de Belastingdienst daarvan geen onderdeel uitmaakte.^[10] Het spreekt wat ons betreft voor zich dat een dergelijk verweer tegen de Peeters/Gatzen-vordering kan worden ingebracht. Met die vordering wordt immers beoogd de schade aan het verhaal van de collectiviteit van schuldeisers ongedaan te maken. Als er geen sprake is van een dergelijk collectief kan er ook geen sprake zijn van een benadeling in de verhaalsmogelijkheden van dit collectief en is dus niet voldaan aan de voorwaarden voor toewijzing van een Peeters/Gatzen-vordering. Maar ook als wél sprake is van een dergelijk collectief, heeft de aangesproken derde naar onze mening de mogelijkheid om zich te verweren met de stelling dat bepaalde schuldeisers niet tot dit collectief behoren. Voor de toewijzing en de omvang van de te betalen schadevergoeding is namelijk van belang hoe dat collectief is samengesteld en wat de totale omvang van de daartoe behorende vorderingen is. Zo zal de aangesproken derde nimmer een groter bedrag aan de boedel hoeven te betalen dan het bedrag dat de tot de gezamenlijkheid behorende schuldeisers in totaal te vorderen hebben.

De regel uit *Notarissen/THB II* dat het collectieve belang dat met de Peeters/Gatzen-vordering gemoeid is, meebrengt dat de aangesproken derde geen verweermiddelen tegen de curator kan invoeren die hij jegens een op dezelfde benadeling gegronde onrechtmatiggedaadsvordering van een individuele schuldeiser zou kunnen voeren, staat dan ook nog altijd overeind. Duidelijk is dat Willem Jan grote moeite heeft met de consequenties die daaraan verbonden zijn. Weliswaar zijn de door hem gegeven voorbeelden steeds gevallen waarin het uitgeschakelde verweermiddel betrekking heeft op een schuldeiser die een belangrijk aandeel in het passief inneemt (75% of meer), maar principieel bestaat geen verschil met gevallen waarin dit aandeel geringer is. Steeds is het gevolg dat de aangesproken derde meer moet betalen aan de curator die optreedt ten behoeve van de gezamenlijkheid, dan hij zou moeten betalen indien hij separaat door alle tot die gezamenlijkheid behorende individuele schuldeisers zou worden aangesproken.

Dit roept de vraag op wat daarvoor eigenlijk de rechtvaardiging is. Eén van de weinige auteurs die uitdrukkelijk bij die vraag heeft stilgestaan, is Verstijlen, die in zijn proefschrift opmerkt dat hij zich lang heeft afgevraagd of hiervoor een voldoende rechtvaardiging bestaat en dan concludeert:

“Ik meen dat die rechtvaardiging bestaat. De laedens wiens onrechtmatige daad bestaat uit de schending van de verhaalsmogelijkheden van de schuldeisers van een bepaalde partij weet, althans kan weten, dat hij, wanneer die partij faillieert, een veelheid van schuldeisers tegenover zich heeft [...] wier belangen onontwaarbaar met elkaar zijn verknoopt. Wie deze belangen in deze situatie onrechtmatig schade toebrengt, moet accepteren dat hij niet slechts te maken heeft met individuele betrokkenen die zich toevallig in die

gezamenlijkheid bevinden. Dat er een rechtvaardiging is aan te voeren dat de laedens binnen faillissement meer verschuldigd aan de curator dan buiten faillissement aan de schuldeisers, wil niet zeggen dat de billijkheid hiervan altijd even in het oog springend is.”^[11]

Wij denken hier anders over. Het enkele feit dat in faillissement uit de schuldeisers een gezamenlijkheid wordt geformeerd, rechtvaardigt niet dat verweermiddelen verloren gaan die tegen de tot die gezamenlijkheid behorende schuldeisers kunnen worden ingebracht. Het gevolg daarvan is immers dat de enkele omstandigheid dat de vordering in faillissement wordt ingesteld, leidt tot een verslechtering van de positie van de aangesproken derde. Het valt naar onze mening ook niet in te zien in welk opzicht hun belangen zodanig met elkaar verknoopt raken dat die rechtvaardiging zou kunnen worden gevonden in het feit dat de posities van de schuldeisers binnen de gezamenlijkheid niet langer van elkaar kunnen worden gescheiden. Wij zien, met Willem Jan,^[12] bovendien niet in dat de ontneming van een verweermiddel aan een aangesproken derde van een andere orde zou zijn dan de ontneming van een door een individuele schuldeiser jegens die derde in te stellen vorderingsrecht, terwijl dit laatste volgens de Hoge Raad afstuit op artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM.^[13]

De enige reden om alleen verweren toe te staan die aan de gezamenlijke schuldeisers kunnen worden tegengeworpen, is dat de curator de vordering namens de - als eenheid gedachte - gezamenlijke schuldeisers instelt en de opbrengst om die reden ook in de boedel vloeit. Individuele verweermiddelen gelden nu eenmaal niet jegens de gezamenlijkheid, terwijl het feit dat de opbrengst in de boedel vloeit en aansluitend volgens de rangorde onder de schuldeisers wordt verdeeld, maakt dat met individuele verweermiddelen ook niet eenvoudig rekening lijkt te kunnen worden gehouden.^[14] Wil men af van de ongerechtigheid die de ontneming van individuele verweermiddelen aan de derde oplevert, dan ligt in de rede dat het uitgangspunt dat de curator de hier bedoelde schadevergoedingsvordering ten behoeve van de gezamenlijke schuldeisers instelt, nog eens kritisch tegen het licht wordt gehouden.

Voordat wij daaraan toekomen, doen wij echter eerst nog een stap terug. Welke voordelen biedt de Peeters/Gatzen-vordering nu eigenlijk?

Voetnoten

[1] Zie W.J.M. van AnDEL, 'De Peeters/Gatzen-vordering in het Voorontwerp Insolventiewet', in: N.E.D. Faber e.a. (red.), *De bewindvoerder, een octopus*, Deventer: Kluwer 2008, p. 272.

[2] Zie Van AnDEL 2006, p. 76-80.

[3] Zie Rb. Rotterdam 29 mei 2019, *JOR* 2020/12.

[4] Zie Van AnDEL 2006, p. 78-80.

[5] Zie A-G Rank-Berenschot in punt 3.36 van haar conclusie voor HR 9 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1188.

[6] Zie HR 9 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1188, rov. 3.1.2.

[7] Zie M.P. Waninge in punt 3 van haar noot onder HR 9 september 2022, *JOR* 2022/301.

[8] Zie J.J. van Hees, 'Over insolventieadviseurs, katvangers en de Peeters/Gatzen-vordering', in: B.A. Schuijling & M. van Wingerden (red.), *Het bancaire belang*, Deventer: Wolters Kluwer 2023, p. 450 en p. 457.

[9] Zie F.M.J. Verstijlen, *Groene Serie Faillissementswet*, art. 68 Fw (online bijgewerkt tot 16 juni 2023), aant. 5.5a, met verwijzing naar HR 9 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1188.

[10] Zie punt 3.38 van de conclusie van A-G Rank-Berenschot voor HR 9 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1188.

[11] Zie F.M.J. Verstijlen, *De faillissementscurator* (diss. Tilburg 1998), p. 80.

[12] Zie W.J.M. van Andel, 'De Peeters/Gatzen-vordering in het Voorontwerp Insolventiewet', in: N.E.D. Faber e.a. (red.), *De bewindvoerder, een octopus*, Deventer: Kluwer 2008, p. 273.

[13] Zie HR 21 december 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD2684, NJ 2005/95 (*Lunderstädt/De Kok*) en HR 21 december 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD4499, NJ 2005/96, m.nt. S.C.J.J. Kortmann (*Sobi/Hurks II*).

[14] Vgl. Van Andel 2006, p. 80 waar Willem Jan aangeeft dat met de afwikkeling *via* de boedel niet goed valt te verenigen om rekening te houden met individuele verweren.

In debat met Van Andel 2024/25.3

25.3 Individuele verweermiddelen en de rechtvaardiging voor de Peeters/Gatzen-vordering

mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten, datum 07-09-2023

Datum	07-09-2023
Auteur	mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten
JCDI	JCDI:ADS933256:1
Vakgebied(en)	Insolventierecht (V)

Wij zien in de kern twee voordelen voor aanvaarding van de Peeters/Gatzen-vordering. In de eerste plaats voorkomt de toekenning van een bevoegdheid aan de curator om namens de individuele schuldeisers op te treden, dat bepaalde schade vanwege de geringe omvang 'blijft liggen', bijvoorbeeld omdat de individuele schuldeisers slechts geconfronteerd worden met een beperkte afname van het uitkeringspercentage.^[1] In de tweede plaats heeft instelling van de vorderingen door de curator proceseconomische voordelen, omdat geen veelheid aan procedures over hetzelfde feitencomplex hoeft te worden gevoerd en de curator bij uitstek beschikt over de informatie op basis waarvan kan worden vastgesteld of de derde inderdaad onrechtmatig heeft gehandeld.^[2]

Het in de literatuur ook wel genoemde argument dat de *paritas creditorum* vergt dat de curator (exclusief) bevoegd is om een Peeters/Gatzen-vordering in te stellen,^[3] legt naar onze mening daarentegen nauwelijks gewicht in de schaal, nu het niet gaat om verhaal op het vermogen van de gefailleerde, maar op het vermogen van de aansprakelijke derde.^[4] Wie de *paritas creditorum* ter rechtvaardiging aanvoert, neemt impliciet tot uitgangspunt dat de aansprakelijkheid van de derde via de boedel behoort te worden afgewikkeld, maar dat is - wanneer men nadenkt over het bestaansrecht en de vormgeving van de Peeters/Gatzen-vordering - nu juist de vraag die moet worden beantwoord.

De hiervoor door ons genoemde voordelen van een Peeters/Gatzen-vordering hoeven niet zonder meer te leiden tot de aanvaarding van deze vordering in haar huidige, complexe vorm. Een blik op het Duitse recht illustreert dit. In Duitsland is het equivalent van de Peeters/Gatzen-vordering bij de herziening van het Duitse insolventierecht in 1999 gecodificeerd in § 92 InsO. Op grond van die bepaling is de *Insolvenzverwalter* exclusief bevoegd tot het instellen van vorderingen van de faillissementsschuldeisers tot vergoeding van schade die zij gezamenlijk hebben geleden door een vermindering van het tot de boedel behorende vermogen (zgn. *Gesamtschaden*). Ook in Duitsland wordt de rechtvaardiging gezocht in de omstandigheid dat de bepaling bijdraagt aan de proceseconomie, omdat de centralisering van de vorderingen bij de *Insolvenzverwalter* de tegeldemaking vergemakkelijkt en aldus de kans op succes vergroot.^[5]

Door Nederlandse auteurs die betogen dat het collectieve karakter van de Peeters/Gatzen-vordering

meebrengt dat deze een exclusief karakter behoort te hebben, wordt vaak naar de regeling van § 92 InsO verwezen.^[6] Op het eerste gezicht zou men inderdaad kunnen denken dat de in § 92 InsO vervatte bevoegdheid van de *Insolvenzverwalter* om aanspraak te maken op vergoeding van *Gesamtschaden* meebrengt dat de vordering een collectief karakter heeft, in de zin dat zij strekt tot vergoeding van de schade van de - als eenheid gedachte - gezamenlijke schuldeisers. Bij nadere beschouwing blijkt dat evenwel niet het geval. Volgens de gangbare interpretatie van § 92 InsO verleent de bepaling de curator namelijk enkel de exclusieve bevoegdheid om de vorderingen van de *individuele* schuldeisers in te stellen en wel voor zover deze vorderingen gegrond zijn op een benadeling in hun hoedanigheid van schuldeiser.^[7] Het gaat per saldo dus om een bundeling van de individuele vorderingen van de faillissementsschuldeisers. De techniek die daarbij wordt gehanteerd is dat de curator op grond van de wet gemachtigd is om de vorderingen van de individuele schuldeisers in te stellen (zgn. *Ermächtigungswirkung*) teneinde de opbrengst via de boedel te verdelen, maar dat de desbetreffende vorderingen materieel blijven toebehoren aan de individuele schuldeisers.^[8] Een van de consequenties daarvan is dat een individuele schuldeiser gedurende het faillissement bevoegd blijft om de vordering te cederen of daarvan afstand te doen, bijvoorbeeld in het kader van een schikking.^[9]

Doet een individuele schuldeiser afstand van zijn vordering op de aansprakelijke derde, dan heeft dat enerzijds tot gevolg dat de curator de desbetreffende vordering ook niet meer (bij wijze van bundeling) geldend kan maken en anderzijds dat de desbetreffende individuele schuldeiser ook niet meedeelt in de opbrengst die de curator realiseert.^[10] In feite wordt de opbrengst dan dus niet via de boedel verdeeld onder de gezamenlijke schuldeisers, maar komt de opbrengst alleen ten goede aan de schuldeisers wier vorderingen door de curator geldend worden gemaakt. De kosten komen dan eveneens enkel ten laste van degenen wier vorderingen door de curator worden gerealiseerd.^[11] Eenzelfde benadering wordt gehanteerd in het geval dat de schuldeisersbenadeling slechts een deel van de schuldeisers treft. In dat geval moet de curator een afzonderlijke boedel (*Sondermasse*) vormen, die ten behoeve van de benadeelde schuldeisers wordt afgewikkeld.^[12] In zoverre moet het begrip *Gesamtschaden* niet te letterlijk worden genomen; voldoende is dat een deel van de schuldeisers in die hoedanigheid is benadeeld en deze benadeling hen op gelijke wijze treft (zgn. *Teilgesamtschaden*).^[13]

Het maken van onderscheid tussen verschillende (groepen van) schuldeisers, opent ook de mogelijkheid om rekening te houden met individuele verweermiddelen. Omdat de bevoegdheid van de *Insolvenzverwalter* niet is gegrond op een, van de vorderingen van de individuele schuldeisers te onderscheiden, vordering van de gezamenlijke schuldeisers, maar een (exclusieve) bevoegdheid van de curator inhoudt om gedurende het faillissement de vorderingen van de individuele schuldeisers gebundeld geldend te maken, is de logische consequentie dat de aangesproken derde zich jegens de *Insolvenzverwalter* op alle verweermiddelen kan beroepen die hij ook jegens de individuele schuldeisers zou hebben. In de Duitse literatuur wordt dit ook als vanzelfsprekend beschouwd, omdat niet goed valt in te zien waarom de enkele omstandigheid dat de vorderingen door de *Insolvenzverwalter* worden ingesteld een rechtvaardiging zou opleveren voor een verslechtering van de positie van de aangesproken derde:

“Der bloße Umstand, daß über das Vermögen des Hauptschuldners ein Insolvenzverfahren eröffnet wurde, darf nicht zu einer materiellrechtlich unbegründeten Schlechterstellung des Haftungsschuldners führen.”^[14]

Het rechtsgevolg van de aanvaarding van de mogelijkheid om individuele verweermiddelen te voeren is dat de individuele schuldeiser jegens wie het desbetreffende verweer met succes kan worden gevoerd, in zoverre niet meedeelt in de opbrengst.^[15]

Voetnoten

[1] Zie T.T. van Zanten & B.F. Assink, ‘ Art. 2:9 BW in faillissement: tijd voor herwaardering!’, *Tvl* 2008/25; W.J.M. van Andel, ‘De Peeters/Gatzen-vordering in het Voorontwerp Insolventiewet’, in: N.E.D. Faber e.a. (red.), *De bewindvoerder, een octopus*, Deventer: Kluwer 2008, p. 279.

[2] Zie J.J. van Hees, ‘Schuldeisers en de afwikkeling van het faillissement: de curator onder invloed?’, *Tvl* 2004/58, § 7; T.T. van Zanten & B.F. Assink, ‘ Art. 2:9 BW in faillissement: tijd voor herwaardering!’, *Tvl* 2008/25.

[3] Zie F.M.J. Verstijlen, 'De onrechtmatige-daadsvordering wegens de benadeling van schuldeisers binnen faillissement: één voor allen én ieder voor zich', *WPNR* 2002/6502, p. 620.

[4] Zie S.C.J.J. Kortmann & N.E.D. Faber, 'Reactie op: Notarissen/Curatoren THB', *AA* 1998, p. 271. Zie voorts HR 21 december 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD2684, *NJ* 2005/95 (*Lunderstädt/De Kok*), rov. 3.4.4 en HR 21 december 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD4499, *NJ* 2005/96, m.nt. S.C.J.J. Kortmann (*Sobi/Hurks II*), rov. 5.1.3.

[5] Zie M. Brinkmann, *Die Bedeutung der §§ 92, 93 InsO für den Umfang der Insolvenz- und Sanierungsmasse*, Köln: Carl Heymanns 2001, p. 28 e.v.; KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 9-10; MünchKomm-InsO/Gehrlein 2019, § 92 InsO, Rn. 1; Uhlenbruck/Hirte 2019, § 92 InsO, Rn. 2. Daarnaast wordt ook in Duitsland ter rechtvaardiging gewezen op het feit dat de bepaling een wedloop tussen de individuele schuldeisers voorkomt bij het nemen van verhaal op de aansprakelijke derde en aldus in het teken staat van de *paritas creditorum*. Dat is, zoals wij hiervoor al opmerkten, naar onze mening echter minder evident.

[6] Zie F.M.J. Verstijlen, 'De onrechtmatige-daadsvordering wegens de benadeling van schuldeisers binnen faillissement: één voor allen én ieder voor zich', *WPNR* 2002/6502, p. 621-622 en Van Anandel 2008, p. 270-271.

[7] Zie R. Bork, 'Gesamt(schadens)liquidation im Insolvenzverfahren', in: M. Balz e.a., *Kölner Schrift zur Insolvenzordnung*, Herne: Verlag für die Rechts- und Anwaltspraxis 2000, p. 1333 en p. 1339, KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 26; K. Oepen, *Massefremde Masse*, Tübingen: Mohr Siebeck 1999, p. 37 en M. Brinkmann, *Die Bedeutung der §§ 92, 93 InsO für den Umfang der Insolvenz- und Sanierungsmasse*, Köln: Carl Heymanns 2001, p. 41.

[8] Zie KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 31, MünchKomm-InsO/Gehrlein 2019, § 92 InsO, Rn. 15 en Uhlenbruck/Hirte 2019, § 92 InsO, Rn. 20.

[9] Zie Bork 2000, p. 1338, KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 27 en Uhlenbruck/Hirte 2019, § 92 InsO, Rn. 21.

[10] Zie KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 14 en MünchKomm-InsO/Gehrlein 2019, § 92 InsO, Rn. 14.

[11] Zie KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 24 en Uhlenbruck/Hirte 2019, § 92 InsO, Rn. 16.

[12] Zie KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 24, MünchKomm-InsO/Gehrlein 2019, § 92 InsO, Rn. 11 en Uhlenbruck/Hirte 2019, § 92 InsO, Rn. 16.

[13] Zie KPB/Lüke 2012, § 92 InsO, Rn. 24, MünchKomm-InsO/Gehrlein 2019, § 92 InsO, Rn. 11 en Uhlenbruck/Hirte 2019, § 92 InsO, Rn. 16. Laatstgenoemde wijst er op dat zelfs voldoende is dat één schuldeiser is benadeeld, mits het gaat om een benadeling van die schuldeiser in zijn hoedanigheid van schuldeiser en die benadeling in potentie een grotere groep zou kunnen treffen.

[14] Zie K. Oepen, *Massefremde Masse*, Tübingen: Mohr Siebeck 1999, nr. 67-72. Zie voorts M. Brinkmann, *Die Bedeutung der §§ 92, 93 InsO für den Umfang der Insolvenz- und Sanierungsmasse*, Köln: Carl Heymanns 2001, p. 76-77.

[15] Zie Brinkmann 2001, p. 77.

In debat met Van Anandel 2024/25.4

25.4 Hoe nu verder?

mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten, datum 07-09-2023

Datum	07-09-2023
Auteur	mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten
JCDI	JCDI:ADS933187:1
Vakgebied(en)	Insolventierecht (V)

Wij hebben hiervoor geconstateerd dat de Peeters/Gatzen-vordering op zichzelf een nuttig instrument is om tot een collectieve afwikkeling van de schade van de individuele schuldeisers te komen, maar dat er tegelijkertijd geen reden bestaat om de derde zijn verweermiddelen te ontnemen. Het gevolg hiervan kan namelijk zijn dat de derde in geval van faillissement (substantieel) meer schadevergoeding moet betalen dan daarbuiten, zoals Willem Jan in zijn preadvies treffend heeft geïllustreerd. Het Duitse recht laat zien dat de voordelen van de Peeters/Gatzen-vordering gecombineerd kunnen worden met het in stand laten van de verweermiddelen van de derde, wanneer men de bevoegdheid van de curator beschouwt als een bundeling van de vorderingen van de individuele schuldeisers.

De Peeters/Gatzen-vordering zou daarmee in feite verworpen tot een bijzonder instrument voor de afwikkeling van massaschade in geval van faillissement.^[1] Zij zou dan minder gemeen hebben met de faillissementspauliana, maar de verwantschap tussen beide instrumenten is sowieso minder groot dan veelal wordt aangenomen. Zowel de faillissementspauliana als de Peeters/Gatzen-vordering is gericht op de ongedaanmaking van verhaalsbenadeling, maar de wijze waarop dat gebeurt en de gevolgen van een met succes ingestelde actie zijn geheel verschillend.^[2] Neem nu het geval dat sprake is van een toename van het passief. Waar een vernietiging op grond van de faillissementspauliana leidt tot herstel van het *vermogen* in de oorspronkelijke toestand, leidt de instelling van een Peeters/Gatzen-vordering jegens de derde die bij de toename betrokken was tot vergoeding van de schade door herstel van het *uitkeringspercentage*. De toename van het passief wordt met de Peeters/Gatzen-vordering - anders dan met de faillissementspauliana - niet ongedaan gemaakt. De derde dient een zodanig bedrag aan het actief toe te voegen dat het oorspronkelijke uitkeringspercentage wordt hersteld.^[3] Hetzelfde geldt in geval van een ongeoorloofde selectieve betaling. Met de instelling van een Peeters/Gatzen-vordering jegens de betrokken bestuurder kan niet worden bereikt dat de betaalde schuld terugkeert in het passief en ook de afname van het actief wordt er niet volledig mee hersteld, nu op de vordering van de ontvanger van de betaling niet langer het uitkeringspercentage hoeft te worden betaald. De bestuurder wordt genoodzaakt een zodanig bedrag aan de boedel te voldoen dat de niet-betaalde schuldeisers het percentage op hun vordering ontvangen dat zij zouden hebben ontvangen indien de selectieve betaling achterwege was gebleven. De Peeters/Gatzen-vordering is kortom veel minder dan de faillissementspauliana een 'echte' reconstructievordering omdat niet steeds het vermogen van de gefailleerde wordt hersteld in de oorspronkelijke toestand.

Juist omdat de Peeters/Gatzen-vordering minder is gericht op een reconstructie van het vermogen van vóór faillissement, maar op het vergoeden van de schade die ontstaan is door de verhaalsbenadeling, bestaat alle ruimte om de vordering zo vorm te geven dat de derde ook slechts de schade dient te vergoeden die hij ook buiten faillissement zou moeten vergoeden, namelijk als bundeling van de vorderingen van de individuele schuldeisers met de daaraan verbonden verweermiddelen. Een ander voordeel van die benadering is dat de noodzaak komt te ontvallen om ter onderbouwing van de bevoegdheid van de curator een zorgvuldigheidsnorm in stelling te brengen die strekt tot bescherming van de - als eenheid gedachte - gezamenlijke schuldeisers. In de praktijk blijkt dit lang niet altijd mogelijk te zijn, omdat dan weliswaar een norm is geschonden jegens een substantieel deel van de schuldeisers, maar niet jegens de gezamenlijkheid. Soms ontspringt de aangesproken derde hierdoor de dans.^[4]

Neem het faillissement van een onder toezicht van DNB staande entiteit, zoals een bank of een verzekeraar. Is DNB in dat toezicht tekortgeschoten, dan kan de curator in de regel geen Peeters/Gatzen-vordering instellen om de daardoor ontstane verhaalsbenadeling ongedaan te maken, ook niet indien sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van DNB.^[5] Weliswaar beoogt het toezicht van DNB mede de individuele vermogensbelangen van degenen die als rekeninghouders of polishouders bij de bank of verzekeraar betrokken zijn te beschermen tegen het gevaar dat de desbetreffende instelling niet aan zijn verplichtingen jegens hen kan voldoen,^[6] in de praktijk zijn er altijd enkele andere schuldeisers, ter bescherming van wie dat toezicht niet strekt. Zijn er bijvoorbeeld 100.000 benadeelde rekening- of polishouders en slechts een vijftal

'gewone' handelscrediteuren, dan staat de curator dus met lege handen. Een ander voorbeeld is het faillissement van BMA, waarin Willem Jan als opvolgend curator optrad. De in eerste instantie aangestelde curator had van de (indirect) aandeelhouder schadevergoeding gevorderd wegens de schending van een zorgplicht jegens de gezamenlijke schuldeisers.^[7] In de kern was het verwijt aan de aandeelhouder dat zij een risicovolle financieringsstructuur in het leven had geroepen en in stand had gelaten. BMA had echter nog een enkele crediteur die vóór de betrokkenheid van de aandeelhouder een vordering op BMA had verkregen, waardoor de bevoegdheid van de curator om ten behoeve van de gezamenlijkheid op te treden door de instelling van een Peeters/Gatzen-vordering in gevaar kwam.

Soms kiest men in de praktijk voor een oplossing waarbij het vereiste dat de gezamenlijkheid moet zijn benadeeld feitelijk wordt omzeild, door te werken met een stichting die opkomt voor de belangen van de benadeelde schuldeisers. Het is dan die stichting die een schadevergoedingsvordering instelt ten behoeve van de groep benadeelde crediteuren, al dan niet parallel aan een door de curator ingestelde Peeters/Gatzen-vordering. Tussen de boedel, die 'op de informatie zit', en de stichting bestaat dan een nauwe samenwerking en worden in de regel ook afspraken gemaakt over de verdeling van een eventueel door de stichting te realiseren opbrengst. Ook in het faillissement van BMA is voor die oplossing gekozen. Een dergelijke constructie is evenwel niet zonder bezwaren. Zij is ongeregeld, zodat de mate waarin de opbrengst bij de benadeelde schuldeisers terechtkomt steeds afhangt van de afspraken die daarover in een voorkomend geval tussen de curator en de stichting worden gemaakt. Bovendien bestaat reden tot twijfel over de vraag of het optuigen van een dergelijk samenwerkingsverband wel verenigbaar is met de taak van de curator. Zo werd in de zaak *Butterman q.q./Rabobank* geoordeeld dat het niet tot de taak van de curator behoort om op te treden ten behoeve van een groep crediteuren die na een bepaalde datum een vordering op de schuldenaar hadden verkregen, zodat hij niet bevoegd was namens hen een schadevergoedingsvordering jegens Rabobank in te stellen. Dat de curator procedeerde op basis van een machtiging van de desbetreffende crediteuren en hij bovendien voornemens was de opbrengst in de boedel te laten vloeien, maakte dit niet anders.^[8]

Mede in dit licht zien wij aanleiding voor de introductie van een bijzondere regeling voor de afwikkeling van massaschade in faillissement, die beter dan de gewone regeling uit Boek 3 BW op de eigenaardigheden van het faillissement is toegesneden. In geval van faillissement is er al een bijzondere belangenbehartiger die kan optreden voor de benadeelde schuldeisers, namelijk de curator. Het gaat bovendien steeds om nadeel dat is toegebracht aan het voor verhaal vatbare vermogen van de schuldenaar, zodat het grote voordelen biedt dat iemand die beschikt over de administratie van de failliet en inzage heeft in de oorzaken van het faillissement, ook de afwikkeling van de schadevergoedingsvorderingen van de individuele schuldeisers op zich neemt. Dat het strikt genomen gaat om schade van de individuele schuldeisers en het geldend maken daarvan dus niet direct raakt aan het beheer en de vereffening van de boedel, zien wij niet als een onoverkomelijk bezwaar tegen de toekenning van deze bevoegdheid aan de curator. Uiteindelijk gaat het om schade die nauw samenhangt met het faillissement, zodat het wenselijk en efficiënt is dat die schade in de context van het faillissement wordt afgewikkeld.^[9] In de praktijk voelen curatoren zich hiertoe ook geroepen, zoals onder meer kan worden afgeleid uit de uitspraken *De Bont/Bannenbergh q.q.* en *Butterman q.q./Rabobank*.^[10] Anders dan de curator in de laatste zaak voornemens was te doen, zal men de regeling dan wel zo moeten vormgeven dat, wanneer het niet de gezamenlijkheid is die door de derde is benadeeld, de schadeafwikkeling ook niet via de boedel plaatsvindt, maar - net als in Duitsland het geval is - buiten de boedel om. In het verlengde daarvan zullen de kosten van een eventuele procedure tegen een derde in dat geval niet ten laste van de boedel moeten worden gebracht, maar ten laste van de individuele schuldeisers die het betreft. Een zodanige regeling biedt ook de mogelijkheid om wél rekening te houden met individuele verweermiddelen, hetgeen - zoals wij hiervoor uiteenzetten - ook wenselijk is.

Voetnoten

[1] Vgl. Uhlenbruck/Hirte 2019, § 92 InsO, Rn. 3: 'Im wirtschaftlichen Ergebnis ähnelt § 92 dem vor allem im US-amerikanischen Recht bekannten, dort aber allgemein praktizierten Instrument der Sammelklage (*class action*).'

[2] Zie voor een vergelijking tussen de faillissementspauliana en de Peeters/Gatzen-vordering F. Ortiz Oldana, 'De Peeters/Gatzen-vordering in verhouding tot de faillissementspauliana', *Tvl* 2022/14.

[3] Zie o.m. Van Andel 2006, p. 42 e.v. Iets anders geldt wanneer men de opvatting van L.J. van Eeghen, 'Bijna 30 jaar PGV (Peeters/Gatzen-vordering) en 25 jaar Beklamel: Iedereen uitgerangeerd?', *Tvl* 2012/3 volgt, die inhoudt dat de aangesproken derde de toename van het passief ongedaan moet maken door de desbetreffende schuld(en) te voldoen. Daarmee zou het vermogen wél in de oorspronkelijke toestand worden hersteld.

[4] Vgl. W.J.M. van Andel, 'De Peeters/Gatzen-vordering in het Voorontwerp Insolventiewet', in: N.E.D. Faber e.a. (red.), *De bewindvoerder, een octopus*, Deventer: Kluwer 2008, p. 279.

[5] Buiten gevallen van opzet of grove schuld geldt de uitsluiting van aansprakelijkheid die is vervat in art. 1:25d Wft.

[6] Zie voor het toezicht op een verzekeraar HR 13 oktober 2006, ECLI:NL:HR:2006:AW2077, *NJ* 2008/527, m.nt. C.C. Van Dam (*Vie d'Or*).

[7] In deze zaak werden door de rechtbank Midden-Nederland prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie, waaronder de vraag of de rechter van de plaats van vestiging van een vennootschap die geen verhaal biedt voor de vorderingen van haar schuldeisers omdat de grootmoedermaatschappij van deze vennootschap haar zorgplicht jegens de schuldeisers van deze vennootschap heeft geschonden, bevoegd is om kennis te nemen van een door de curator in het faillissement van deze vennootschap ingestelde Peeters/Gatzen-vordering. Het hof beantwoordde die vraag bevestigend; zie HvJ EU 10 maart 2022, ECLI:EU:C:2022:173, *NJ* 2023/70, m.nt. A.J. Berends (*Van Andel q.q./BMA*).

[8] Zie HR 14 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN7887, *NJ* 2011/366, m.nt. F.M.J. Verstijlen (*Butterman q.q./Rabobank*). Zie in dit kader ook de bijdrage van R.D. Vriesendorp aan deze bundel, 'De (bij)klussende curator; schoenmaker, hou je bij je leest!', die zich bijzonder kritisch - onzes inziens te kritisch - toont over iedere vorm van optreden door de curator waarbij niet de gezamenlijkheid centraal staat.

[9] Vgl. W.J.M. van Andel & T.T. van Zanten, 'Het informatierecht van de faillissementscurator', in: J.J. Reiziger & A. van der Schee (red.), *De curator en informatie* (INSOLAD Jaarboek 2013), Deventer: Kluwer 2013, p. 46-47, waar op dezelfde grond wordt verdedigd dat de curator ruimhartig moet kunnen zijn met informatieverstrekking aan individuele schuldeisers die daarmee een met hun vordering op de gefailleerde samenhangende schadevergoedingsvordering op een derde willen onderbouwen.

[10] Zie HR 16 september 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT7797, *NJ* 2006/311 m.nt. P. van Schilfgaarde (*De Bont/Bannenbergh q.q.*) en HR 14 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN7887 m.nt. F.M.J. Verstijlen (*Butterman q.q./Rabobank*).

In debat met Van Andel 2024/25.5

25.5 Tot slot

mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten, datum 07-09-2023

Datum	07-09-2023
Auteur	mr. E.F. Verheul, prof. mr. T.T. van Zanten
JCDI	JCDI:ADS933150:1
Vakgebied(en)	Insolventierecht (V)

Met de creatie van de Peeters/Gatzen-vordering in 1983 kreeg de curator een fonkelnieuw en veelbelovend instrument in handen om iets te doen tegen een benadeling van de schuldeisers in hun

verhaalsmogelijkheden. De verdere vormgeving ervan in de rechtspraak van de Hoge Raad heeft de vordering echter van zijn oorspronkelijke glans ontdaan. In deze bijdrage hebben wij ons geconcentreerd op één aspect van de vordering, namelijk dat het collectieve karakter ervan meebrengt dat de aangesproken derde diens individuele verweermiddelen niet kan invoeren. Net als Willem Jan hebben wij daarmee grote moeite. Waar Willem Jan daaraan echter nooit de ultieme consequentie heeft willen verbinden, doen wij dat wel, door te bepleiten dat het collectieve karakter van de Peeters/Gatzen-vordering moet worden losgelaten. Het is wat ons betreft de hoogste tijd voor een bijzondere, op Duitse leest geschoeide regeling voor de afwikkeling van massaschade in faillissement. De Peeters/Gatzen-vordering kan dan, net als Willem Jan, gaan genieten van zijn welverdiende pensioen.^[1]

Voetnoten

[1] Ruim na het verstrijken van de datum waarop deze bijdrage moest worden ingestuurd, verscheen in *Tv/* 2023/40 Willem Jans afscheidspublicatie, met de titel: 'Zwanenzang ter gelegenheid van de 40e verjaardag van de Peeters/Gatzen-vordering'. Net als wij hiervoor hebben gedaan, constateert Willem Jan dat de Peeters/Gatzen-vordering in de loop der jaren verminkt is geraakt, maar anders dan wij spreekt hij de hoop uit dat de Peeters/Gatzen-vordering zal worden ontdaan van haar verminkingen en alsnog zal schitteren als een juridische briljant van grote schoonheid.